

Přednáška 2 cyklu „Úvod do romistiky“ – FFMU 10. 10. 2007-10-11

Dějiny Romů – počátky dějin v Indii a první stopy Romů mimo Indii

Indický původ Romů je nesporně doložený lingvistickým, antropologickým, etnologickým, religionistickým etc. vědeckým zkoumáním.

Ve evropských středověkých kronikách a encyklopediích se nejčastěji tradovala legenda o tom, že Romové přicházejí z Egypta. Tato legenda pronikla i do vlastního romského folklóru.

Komparativní lingvistika

S. Augustini (všestranný vzdělanec a evangelický kněz) publikoval 1775 svou monografii „*Zigeuner in Ungarn*“, kde v kapitole „*Von der Sprache der Zigeuner*“ naznačil směr dalšího lingvistického bádání:

„Nemôžeme ale obísť to, s čím nás nedávno oboznámil učený priateľ a znalec. Našu pozornosť si v tejto súvislosti zaslúži aj anekdota, ktorá poskytuje významný materiál na výskum a zamyslenie sa a z ktorej sa dá s najväčšou pravdepodobnosťou usúdiť, že nielen jazyk Cigánov je v najbližšom príbuzenstve s jazykom malabarijským, ale že tento ľud pochádza z jednej provincie v tejto oblasti. Anekdota znie: Dňa 6. novembra 1763 ma navštívil učený knihlačiar Štefan Pap Nemethi, ktotý mi v rozhovore rizpovedal, čo sa dozvedel od kalvínskeho kazateľa Štefana Valiho, ktorý vtedy pôsobil v Almási v Komárňanskej župe. Keď bol Vali na vysokej škole v Leidene, spriatelil sa s tromi Malabarskými mládencami. Zvykom je, že z tohoto národa musia vždy traja studovať spolu a nesmú sa do vlasti vrátiť skôr, kým neprídu ďalší traja na ich miesto. Keďže Váli spozoroval, že ich reč nemá nijakou príbuznosť s rečou našich Cigánov, využil príležitosť a zapísal si viacako tisíc malabarských slov, ktoté používali, spolu s ich významom. Vali sa vo svojich predpokladoch uistil ešte viac, keď mu mládenci povedali, že na ich ostrove je pás zeme alebo provincia, ktorá sa volá Cigánia, ktorú ale nemožno nájsť na bežných mapách. Keď sa Vali vrátil do vlasti, zisťoval u Cigánov význam týchto malabarských slov a Cigáni mu bez námahy povedali ich význam. Potiaľto anekdota, ktorú sme uviedli pro jej pozoruhodnosť.“ (S. Augustini ab Hortis, Cigáni v Uhorsku – *Zigeuner in Ungarn*, Bratislava, 1995, s. 53-54)

Lingvista J. C. CH. Rüdiger zařadil ve své práci „*Von der Sprache und Herkunft deer Zigeuner aus Indien*“ (1782) romštinu do tzv. indoevropské jazykové rodiny. 1782-3 provedl H. M. G. Grellmann první systematické srovnání romštiny s hindštinou, pandžábštinou, bengálštinou ad. novoindickými jazyky.

Lingvista A. F. Pott provedl podrobné srovnání romštiny a sanskrtu publikoval ve své komparativní gramatice a slovníku „*Die Zigeuner in Europa und Asien*“ (1844-1845) hypotézu německého sanskrtisty H. Brockhause o příbuznosti indických domů a Romů.

Při studiu indických reálií, které by nás více informovaly o historii Romů a o příčinách jejich migrace z Indie je nutné vyrovnat se s problémem nedostatku písemných materiálů.

Pokud lze rekonstruovat proces odchodu Romů z Indie - jednalo se o několik migračních vln obyvatelstva, které směřovaly na západ. Nevíme ovšem, za jakých okolností Romové Indii opouštěli.

Z etologického hlediska jsou nejbližšími příbuznými Romů jsou v Indii dodnes žijící Domové.

Domové jsou drávidského původu. Domské džátí v Indii se dnes živí jako kovořpracující řemeslníci a hudebníci.

Doporučená literatura:

HÜBSCHMANNOVÁ, M., Od etnické kasty ke strukturovanému etnickému společenství, In: *Romové v České republice*, Praha, 1999.

HÜBSCHMANNOVÁ, M., Romaři historija/ Romské dějiny, *Amaro gendalos I/1998 – II/1999*, Praha.

FRASER, A., *Cikáni*, Praha 2002.

KRÁSA, M., MARKOVÁ, D., ZBAVITEL, D., *Indie a Indové od dávnověku k dnešku*, Praha, 1997.

STRNAD, J., FILIPSKÝ, J., HOLMAN, J., VAVROUŠKOVÁ, S., *Dějiny Indie*, Praha, 2003.

Pro studenty kombinovaného studia, kteří nemohou splnit požadavek na max. 3 absence v účasti na semestrálním přednáškovém cyklu:

Požadavky na studijní práci z předmětu „Úvod do romistiky I“

Esej na téma: život a dílo Bartoloměje Daniela

Rozsah práce: 1 NS (min) – 3NS (max!)

Termín a způsob odevzdání: do 28. 11. 2007, buď v elektronické podobě na zavodska@email.cz nebo v klasické písemné podobě přímo vyučujícímu (s ohledem na dobu, kdy se koná přednáška na FFMU – čas a učebna viz úvodní info o tomto přednáškovém cyklu; možnost odevzdat tedy každou středu, nejpozději 28. 11.)

Hodnocení: vypracování studentské práce ve výše uvedené podobě je z hlediska obsahové věcné správnosti součástí celkového hodnocení předmětu Úvod do romistiky I. Po odevzdání své práce student obdrží do konce měsíce listopadu od vyučujícího krátké slovní hodnocení, na základě kterého může absolvovat závěrečný vědomostní test (termín 19. 12., příp. další dle domluvy).

Doporučená literatura k tématu – základní tituly (v češtině):

DANIEL, B., *Dějiny Romů*, Olomouc, 1984

DANIEL, B., Kije historija romengri – Poznámka k romským dějinám, in: *Romano džaniben I/1994*, č. 1, s. 34

DANIEL, B., Kije historija romengri – Poznámka k romským dějinám II, in: *Romano džaniben I/1994*, č. 2, s. 25

Daniel, B., Miro dživipen – Můj život, in: *Romano džaniben I/1994*, č. 1, s. 30